

Vlaanderen
is ondernemen

VIS Collectief Onderzoek

HANDLEIDING

Versie: december 2016

BASISKENMERKEN PROGRAMMA COLLECTIEF ONDERZOEK

Het programma collectief onderzoek betreft de projectmatige financiering van activiteiten waarbij zowel elders ontwikkelde geavanceerde kennis wordt verzameld als eigen kennis wordt opgebouwd op vraag van en voor een gestructureerde groep van bedrijven en kenniscentra (innovatiesamenwerkingsverband). De kennis en resultaten moeten nuttig kunnen aangewend worden door een brede groep van bedrijven. Het betreft hier kennisontwikkeling met een economische finaliteit waarbij het complete spectrum van onderzoek kan aan bod komen.

Een projectaanvraag collectief onderzoek kan ingediend worden door Vlaamse Innovatiesamenwerkingsverbanden (VIS-organisaties). Hogescholen, universiteiten, onderzoeksinstituten kunnen geen projectaanvrager zijn.

Projecten kunnen goedgekeurd worden voor een periode van max. 4 jaar, met een tussentijdse evaluatie na 18 maanden. Het steunpercentage bedraagt 80% van de aanvaarde projectkosten. De financiering van de resterende 20% van het projectbudget gebeurt via bijdragen van de doelgroepbedrijven.

Een gebruikersgroep bestaande uit een representatieve vertegenwoordiging van de beoogde doelgroep, staat in voor de opvolging van het project.

Jaarlijks wordt een oproep gelanceerd voor de indiening van projectvoorstellen. Het Agentschap Innoveren & Ondernemen participeert ook in CORNET (Collective Research Networking), dat zich situeert op het vlak van bevordering van internationale netwerking en samenwerking rond collectief onderzoek, waarbinnen ook transnationale collectieve projecten ingediend kunnen worden.

DOCUMENTENOVERZICHT

- ✓ Deze handleiding
- ✓ Jaarlijks oproepdocument met specifieke modaliteiten en de timing
- ✓ Aanvraagtemplate voor het indienen van een projectvoorstel
- ✓ Aanvaardbare kosten in Innovatiesteun projecten (kostenmodel)
- ✓ Excel-file voor de opmaak van de projectbegroting
- ✓ Toelichtingsdocument – uitvoering en opvolging
- ✓ Toelichtingsdocument - deminimis
- ✓ DO-handleiding

Al deze documenten zijn beschikbaar op onze website. Info met betrekking tot de CORNET projecten is beschikbaar op www.cornet.online.

<i>Doel</i>	4
Basiskenmerken van het programma Collectief Onderzoek	4
Situering t.o.v. andere projecttypes	4
<i>Programmakenmerken</i>	6
Projectconsortium en stakeholders	6
Steunbare activiteiten	8
Projectbegroting en subsidie	10
Gebruik van de resultaten	12
<i>Behandeling projectaanvraag</i>	13
Ontvankelijkheid	13
Evaluatie	13
<i>Uitvoering en opvolging</i>	16
<i>Meer info</i>	17
<i>Aanvraag</i>	18
<i>Definities en begrippen</i>	19

Doel

Basiskenmerken van het programma Collectief Onderzoek

Deze handleiding is bestemd voor Vlaamse Innovatiesamenwerkingsverbanden (VIS)¹ en geeft de procedure weer voor het indienen van een aanvraag collectief onderzoek, zoals voorzien in het VIS-besluit (goedgekeurd juli 2006).

De belangrijkste doelstelling van het VIS/Collectief Onderzoek¹ programma is het verhogen van de kennis en competentie van bedrijven. De resultaten die voortvloeien uit collectieve projecten moeten op korte of lange termijn leiden tot een economische meerwaarde bij de bedrijven. Deze economische meerwaarde kan gerealiseerd worden door innovaties, nieuwe ontwikkelingen, optimalisatie van producten/processen of diensten en implementatie van de resultaten bij de doelgroepbedrijven zelf. Daarnaast moeten collectieve onderzoeksresultaten gevaloriseerd worden voor en door een zo ruim mogelijke groep van bedrijven (collectiviteit van bedrijven).

De doelgroep die het VIS/CO programma wenst te bereiken zijn groepen van (kmo) bedrijven uit alle industriële sectoren, behalve de primaire sector (land- en tuinbouwsector). Het VIS/CO programma richt zich op bedrijven die een onderzoek willen laten uitvoeren op collectieve basis door een onderzoeksinstelling omwille van een gezamenlijke problematiek, opportuniteit of interesse of omdat ze zelf weinig of geen middelen hebben om (grootschalig) onderzoek uit te voeren. Naast bestaande collectieve verbanden (bv. collectieve centra, competentiepolen), wenst het programma collectief onderzoek ook nieuwe collectieve verbanden aan te trekken zoals bijvoorbeeld ad hoc consortia van bedrijven.

Er wordt een duidelijke overdracht verwacht van kennis naar de brede doelgroep. Om de interactie met de doelgroep te stimuleren dient voor elk project een gebruikersgroep samengesteld te worden. Deze moet een representatieve vertegenwoordiging zijn van de doelgroep waartoe het project zich richt. De Vlaamse overheid betaalt 80% van de aanvaarde projectkosten. De overige 20% van de kosten dient gefinancierd te worden met bijdragen van de doelgroepbedrijven.

Situering t.o.v. andere projecttypes

Collectief onderzoek onderscheidt zich van industriële bedrijfsprojecten met meerdere partners (waaronder eventueel een onderzoeksinstelling) en waarbij de resultaten exclusief verdeeld worden binnen het consortium. Collectief onderzoek legt ook het accent op kennis- en technologieoverdracht met en door de doelgroepbedrijven zelf. Zo kunnen bijvoorbeeld testcases in de bedrijven zelf geïntegreerd worden in een project collectief onderzoek, voor zover uiteraard het collectief karakter van het onderzoek gewaarborgd blijft. In geen geval kan het hier gaan om studieactiviteiten of prototype-ontwikkeling op maat van een individueel bedrijf. Voor projecten die zich exclusief richten op de specifieke noden van (een aantal) individuele bedrijven, moet gebruik gemaakt worden van andere steunkanalen van het agentschap zoals het kmo- of het O&O-programma.

Collectief onderzoek kan zich richten op de korte of middellange termijn en kan het ruime wetenschappelijk-technologische spectrum tot voorwerp hebben, van strategisch basisonderzoek (SBO) tot en met vertaalonderzoek (zoals in het TETRA-fonds)².

Binnen het VIS-programma situeert collectief onderzoek zich eerder 'upstream' van projecten technologische dienstverlening (TD) en zowel 'upstream' als 'downstream' van thematische innovatiestimulering (TIS). Binnen een innovatietraject kan collectief onderzoek de aanzet geven tot activiteiten van technologische dienstverlening (disseminatie en rechtstreekse kennistransfer naar

¹ Voor een aantal definities en begrippen, zie Hoofdstuk 6.

² TETRA: Technologie TRANSfer door instellingen van hoger onderwijs; SBO: Strategisch BasisOnderzoek voor Universiteiten

individuele bedrijven). Projecten thematische innovatiestimulering kunnen ook aanleiding geven tot het ontstaan van collectieve onderzoeksprojecten.

Collectieve projecten waarbij de activiteiten uitsluitend gericht zijn op de primaire productie van gewassen (akkerbouw, sierteelt, groenteteelt en fruitteelt) en landbouwhuisdieren (dierlijke sector), evenals de distributie en bewaring van deze producten, kunnen geen gebruik maken van het VIS/Collectief Onderzoek steunkanaal en moeten zich aandienen in het programma LandbouwOnderzoek dat zich richt tot land- en tuinbouwbedrijven als doelgroep.

Meer informatie over bovenstaande programma's vindt u op onze website. Projectvoorstellen die ingediend worden in het programma collectief onderzoek dienen duidelijk complementair te zijn met deze steunprogramma's.

Programmakenmerken

Projectconsortium en stakeholders

Aanvrager(s)

Projecten collectief onderzoek worden aangevraagd door een Vlaams Innovatiesamenwerkingsverband (VIS). Een VIS, Vlaams Innovatiesamenwerkingsverband, is:

- ofwel **een consortium van in hoofdzaak Vlaamse bedrijven**. Bij de aanvraag dienen minimaal 10 bedrijven formeel³ lid te zijn van dit consortium met een representatieve kmo vertegenwoordiging. Indien het consortium bij de aanvraag niet beschikt over een juridisch statuut, dan duidt het consortium een vertegenwoordiger aan die als hoofdaanvrager optreedt. Deze vertegenwoordiger kan een bedrijf, collectief centrum, beroepsfederatie of andere organisatie zijn dat lid is van het consortium;
- ofwel **een organisatie die de facto kan optreden namens een groep van bedrijven** zoals bvb. een beroepsfederatie, een specifieke belangenvereniging. Het representatief karakter komt tot uiting door de niet-commerciële en neutrale positie die wordt ingenomen ten aanzien van de betrokken bedrijven;
- ofwel **een collectief centrum** dat middels het VIS-besluit erkend is als de facto een Vlaams Innovatiesamenwerkingsverband;
- of een **combinatie van voorgaande**.

Een VIS is per definitie open van karakter, wat zich moet vertalen in de structuren en beheersorganen. Individuele bedrijven of groepen mogen niet uitgesloten worden.

Het samenwerkingsverband dat bij de aanvraag minimaal tien lidbedrijven telt, dient bij het einde van de projectperiode van twee jaar, hetzij tenminste tot 20 leden te zijn uitgegroeid, hetzij een representatieve meerderheid (2/3de) van de doelgroep te bevatten in geval de doelgroep minder dan 20 bedrijven in Vlaanderen zou tellen⁴.

Uitvoerder(s)

Het VIS-besluit stipuleert dat collectief onderzoek moet uitgevoerd worden door een onderzoekinstelling zonder winstoogmerk. Een samenwerkingsverband dient dus beroep te doen op één of meerdere kenniscentra (universitaire onderzoeksgroep, een onderzoekinstelling, een hogeschool, een collectief centrum of een competentiepool). Het uitvoerend kenniscentrum moet aantonen over voldoende interactie en netwerking te beschikken met andere kenniscentra in het betrokken domein, en dit zowel op interregionaal als internationaal vlak. Waar zinvol en relevant, zal het aangewezen zijn om in een concreet project een formele samenwerking te organiseren met een ander expertisecentrum (bvb. optimalisatie gebruik onderzoeksinfrastructuur). Niet Vlaamse onderzoekinstellingen (zonder winstoogmerk) kunnen ook ingeschakeld worden als uitvoerder.

De collectieve centra zijn de facto als samenwerkingsverband erkend en bestrijken tegelijkertijd als kenniscentrum het brede spectrum van activiteiten van kennisopbouw t.b.v. innovatie met economische finaliteit. Vaak dient bij collectief onderzoek beroep te worden gedaan op specifieke achtergrondkennis aanwezig bij bepaalde onderzoekscentra, zodat ook andere kenniscentra als mede-uitvoerende partner van een collectief centrum kunnen optreden.

³ Bij de aanvraag worden de nodige verklaringen gevoegd die het engagement van de deelnemende bedrijven t.o.v. het samenwerkingsverband bevestigen.

⁴ Gezien de steun in het VIS-programma wordt toegekend onder de Europese de-minimis-regelgeving, wordt deze beperkt door het reële aantal doelgroepbedrijven. Voor een optimale werking sluit het aantal VIS-leden best zo nauw mogelijk aan bij de beoogde doelgroep.

Bedrijven uit de doelgroep kunnen, in onderaanneming, zelf ook deelnemen aan de laatste fase van het onderzoekstraject, met name de concrete kennis c.q. transfer van de opgebouwde kennis, d.m.v. testcases, demonstraties, dry-runs in de bedrijven. Het collectief karakter van de kennisopbouw dient hierbij gewaarborgd te blijven.

Onderaanneming

De aanvrager(s)/uitvoerder(s) kunnen beroep doen op onderaannemers om specifieke expertise en competentie in te brengen in het project (specifieke analyses/testen, softwareontwikkeling, IPR onderzoek, enz.). De kosten voor onderaanneming zijn vervat in de werkingskosten. Enkel in uitzonderingsgevallen kan hiervan, mits een grondige motivering, afgeweken worden.

Voor elke onderaanneming⁵ vanaf € 8.500 dient een offerte ingesloten te worden bij de bijlagen van de aanvraag.

Stakeholders en gebruikers

Het is belangrijk de doelgroep actief te betrekken bij de voorbereiding van nieuwe projectvoorstellen (voortraject), bij de uitvoering van het onderzoek, alsook bij de kennisdoorstroming en valorisatie van de projectresultaten (natraject).

Elk project wordt actief opgevolgd door een gebruikersgroep. De gebruikersgroep is een representatieve vertegenwoordiging van de doelgroep waartoe het project zich richt. Ze volgen het project op en dragen als 'klankbord' voor de onderzoekers bij tot een actualisatie en afstemming van de resultaten op de bedrijfssituatie. Er bestaat ook de mogelijkheid om de gebruikersgroep uit te breiden met vertegenwoordigers van kenniscentra, overheidsbedrijven of buitenlandse bedrijven, bij de start of tijdens het project. Het agentschap is als waarnemer vertegenwoordigd in de gebruikersgroep.

De samenstelling van deze gebruikersgroep kan ook ingevuld worden door bestaande technische comités of werkgroepen, betrokken bij het onderwerp van het project. Indien relevant kan eenzelfde gebruikersgroep ook meerdere projecten collectief onderzoek opvolgen.

De leden van de gebruikersgroep komen op regelmatige tijdstippen samen om de tussentijdse resultaten en het valorisatieperspectief te bespreken. Een goede gebruikersgroep vergadert gemiddeld twee tot drie keer per jaar. De interactie met de leden van de gebruikersgroep dient aangepast te zijn aan de opzet van het project en de projectdoelstellingen. Dit weerspiegelt zich ook in de frequentie van de vergadering.

Praktische en juridische afspraken worden vastgelegd in een 'reglement van orde' dat ondertekend wordt door alle leden van en deelnemers aan de gebruikersgroep.

De uiteindelijke doelgroep van het project is per definitie breder dan de leden van de gebruikersgroep. Het project moet een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan het innovatiegebeuren in Vlaanderen. Daarom dient voorzien te worden in acties van kennisdiffusie, waarbij de projectresultaten op eenvoudige wijze toegankelijk zijn voor de bedrijven uit de brede doelgroep.

Niet-Vlaamse partners

Niet-Vlaamse onderzoeksinstituten (zonder winstoogmerk) kunnen ook ingeschakeld worden als uitvoerder. Dezelfde regels die gelden voor Vlaamse onderzoeksinstituten zijn van toepassing.

⁵ Wanneer beroep gedaan wordt op onderaannemers, dient men na te gaan of men al dan niet de regels van openbare aanbesteding moet volgen (toelichtingsdocument op onze website).

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen is als partner ook actief in verschillende ERA-NET projecten. In dit kader is vooral CORNET van belang, dat zich situeert op het vlak van de bevordering van internationale netwerking en samenwerking rond collectief onderzoek. Binnen CORNET wordt geregeld een oproep voor transnationale collectieve onderzoeksvoorstellen geopend en deze oproepen worden gepubliceerd op de website www.cornet.online. Om deel te nemen aan deze oproep zijn minstens 2 partners uit de deelnemende landen/regio's vereist. Er is geen thematische focus, het onderzoek moet relevant en toegankelijk zijn voor een hele industriële (sub)sector en de toegevoegde waarde van een internationaal initiatief moet duidelijk aantoonbaar zijn. Zowel internationale CORNET-aanvraagformulieren als een Vlaamse bijlage, die de elementen bevat die noodzakelijk zijn voor het bepalen van het nut en de toegevoegde waarde voor Vlaanderen dienen te worden ingevuld. Een aanvraag binnen CORNET doorloopt een andere evaluatieprocedure dan een aanvraag binnen VIS/CO, maar de kwaliteitsvereisten zijn gelijk.

Voor de CORNET oproep die parallel verloopt met een Vlaamse VIS/CO oproep is het mogelijk dat de Vlaamse aanvragers naast de internationale aanvraag ook een Vlaamse projectaanvraag indienen rond hetzelfde thema. De evaluatie van dit Vlaamse project verloopt onafhankelijk van de evaluatie van het internationale project en het project wordt behandeld binnen de Vlaamse oproep volgens de reguliere processen.

Vlaamse partners in CORNET projecten worden gefinancierd volgens de modaliteiten van het VIS/CO programma, maar kunnen wel een coördinatietoeslag van max. 5% op de globale projectkosten aanvragen als tegemoetkoming voor de bijkomende interacties met buitenlandse partners en de extra administratie voor deze projecten.

Steunbare activiteiten

Onderzoeksactiviteiten

De basis van een collectief onderzoeksproject is kennisontwikkeling met een economische finaliteit. De projecten collectief onderzoek omvatten activiteiten waarbij zowel elders ontwikkelde geavanceerde kennis wordt verzameld, als eigen kennis wordt opgebouwd binnen het innovatiesamenwerkingsverband. Het complete spectrum van onderzoek kan aan bod komen, voor zover het zich richt tot een collectief van bedrijven. Projecten met een louter maatschappelijke finaliteit maken bijgevolg geen deel uit van het programma. Alle zinvolle activiteiten die bijdragen tot de doelstelling en kaderen in dit instrument kunnen daarbij in aanmerking komen (bv. ontwerp, ontwikkeling, optimalisatie van producten/processen/diensten, prototype ontwikkeling, validatie van testresultaten, literatuur en octrooi-onderzoek, ...).

Collectief onderzoek legt naast kenniscreatie/verwerving ook het accent op concrete kennis- en technologietransfer met en door de doelgroepbedrijven zelf. Testcases, demonstraties, dry-runs in de bedrijven zelf kunnen (op het niveau van onderaannemingen door die bedrijven) ter validatie van de onderzoeksresultaten geïntegreerd worden in een project collectief onderzoek, voor zover het collectief karakter van het onderzoek gewaarborgd blijft.

Valorisatieactiviteiten

De projectresultaten moeten kunnen gevaloriseerd worden door een zo ruim mogelijke groep van bedrijven. Met het oog op valorisatie fungeert de gebruikersgroep als klankbord voor de mogelijkheden van economische en eventueel ook maatschappelijke implementatie van de projectresultaten. Daarbij kan rekening gehouden worden met de wensen/noden van de leden, voor zover deze in overeenstemming zijn met de algemene doelstellingen van het programma collectief onderzoek en met het goedgekeurde innovatiedoel van het project.

Binnen een project collectief onderzoek kunnen ook reeds een aantal activiteiten rond innovatiestimulering, omtrent de (tussentijdse) onderzoeksresultaten geïntegreerd worden. Deze betreffen

dan voornamelijk activiteiten rond kennistransfer en -disseminatie. Overlappenden met of loutere uitbreiding van lopende TIS- of TD-projecten kunnen binnen het project collectief onderzoek niet gesteund worden. Indien er in het betreffende domein reeds gesubsidieerde TIS- of TD-projecten lopen, dienen de resultaten van het onderzoek voornamelijk via die bestaande kanalen verspreid te worden.

Valorisatie is meer dan het verspreiden van de kennis en houdt ook in dat de projectresultaten (op korte of lange termijn) effectief gebruikt worden door de bedrijven en/of organisaties uit de doelgroep. De projectaanvraag moet een duidelijke omschrijving van de voorziene valorisatie-activiteiten bevatten; deze dienen eventueel opgenomen te worden in het werkplan.

Mogelijke valorisatie-activiteiten (steeds rechtstreeks betrokken op het collectief onderzoek) zijn organisatie van studiedagen/seminaries/workshops/demonstraties gericht naar de doelgroep, opstellen van publicaties/richtlijnen gericht op de doelgroep, opbouw van een website i.v.m. de projectresultaten, aanleggen van databanken, organisatie van groepssessies, voorbereidingstraject tot bedrijfsprojecten, enz. Er moet focus zijn op die valorisatie-activiteiten die het meest kans bieden op een concrete toepassing van de projectresultaten bij de doelgroep.

Niet-steunbare activiteiten

- Pre-normatieve activiteiten, die in bepaalde sectoren van belang zijn. Daaronder vallen actieve deelname aan een normalisatiecommissie en het (reproduceerbare en niet-risicovol) opmeten of uitvoeren van een omvangrijke gegevensbank ter onderbouwing van de vast te leggen norm.
- Specifieke taken rond kennisopbouw, incl. aanschaf van nieuwe uitrusting en/of infrastructuur, gerelateerd aan het feit dat het onderzoek niet binnen de huidige competentie van het centrum ligt. Er dient samengewerkt te worden met de juiste partners.
- Losstaande economische evaluaties om een inschatting te maken van werkings-, investeringskosten, ecologische voordelen.
- Opvolging van noden en evoluties van industrie. Deze activiteiten kunnen worden opgenomen in de vergaderingen van de gebruikersgroep, maar worden niet gesteund.
- Het ontwikkelen van specifieke toepassingen op maat van een individueel bedrijf.

Bijdrage tot Duurzame Ontwikkeling (DO)

De DO-regeling werd ingevoerd na de beslissing van de Vlaamse Regering van 3 mei 2002, met de bedoeling projecten gericht op Duurzame Ontwikkeling extra te stimuleren.

Een project kan erkend worden als een Duurzaam Ontwikkelingsproject als het project gericht is op de integratie van één of meer van volgende innovatiedoelstellingen: grondstoffenbesparing, energiebesparing, reductie van emissies van milieubelastende stoffen, reductie van afval en andere milieuhinder, vermeerdering van het gebruik van hernieuwbare hulpbronnen ter vervanging van niet-hernieuwbare, stimulering van hergebruik van grondstoffen door de recycleerbaarheid en/of hergebruik van materialen en producten te verhogen, en verlenging van de levensduur van producten en processen.

Het aanwezig zijn van een DO-doelstelling is een onderdeel van de evaluatie. Bij het kunnen aantonen van de milieuwinst door een berekening via ecopunten of door het aantonen van een verbetering van BBT (Best Beschikbare Techniek) kan het project een DO-status krijgen. Een hoge waardering voor het DO-karakter houdt geen prioriteitssetting met vastgesteld richtquotum in, maar leidt wel tot een hogere score op het criterium valorisatiepotentieel. Het DO-criterium is één van de subcriteria van het tweede hoofdcriterium.

Projectbegroting en subsidie

Projectbegroting

De projectbegroting bestaat uit personeelskosten, overige kosten en een eventuele coördinatiekost voor CORNET-projecten.

Voor de opmaak van een projectbegroting is een toelichtingsdocument beschikbaar op de website 'Aanvaardbare kosten in Innovatiesteun projecten (Kostenmodel)'.

De begroting wordt opgesteld voor een periode van maximaal twee jaar. Kosten kunnen in rekening gebracht worden vanaf de eerste dag van de maand van indiening van de projectaanvraag. Indien de aanvraag een verlenging betreft van een lopend onderzoeksproject, kan de startdatum vervroegd worden tot de eerste van de maand waarin de oproep wordt gelanceerd. Een projectbegroting wordt per jaar en per partner opgesteld.

De aanvaardbare **personeelskosten** vormen de basis. Ze moeten steeds na het project verantwoord kunnen worden, zowel naar geleverde prestaties op het project, als naar uitgevoerde betalingen. De **overige kosten** van het project worden berekend als een percentage van de aanvaarde personeelskosten, volgens de volgende kostenregimes:

- tot max. 50% van de personeelskosten voor de som van zowel directe als indirecte kosten. In principe is geen verantwoording *a priori* van de directe en indirecte kosten nodig en wordt geen onderscheid gemaakt tussen directe en indirecte werkingskosten. Het agentschap behoudt wel het recht om bewijsstukken van de directe kosten op te vragen en de realiteitswaarde van de indirecte kosten van de organisatie te verifiëren. Desgevallend dient men voor een kleiner percentage te kiezen indien de reële overige kosten lager liggen dan 50% van de personeelskosten.
- tot 80% van de personeelskosten voor directe en indirecte kosten. In dit geval moeten alle directe kostenposten bij indiening van het project verantwoord worden en bedraagt de indirecte kost maximaal 20% van de personeelskost. Deze indirecte kosten (overhead) dienen niet verantwoord te worden.

Vlaamse partners in CORNET projecten kunnen een coördinatietoeslag van max. 5% op de globale projectkosten aanvragen.

Organisaties die niet (100%) BTW-plichtig zijn, kunnen de BTW mee opnemen in hun projectbegroting.

PERSONEELSKOSTEN

De personeelskosten verwijzen naar de directe loonkost van de uitvoerder(s). Indien een uitvoerder niet voltijds actief is op het project, zullen de prestaties natuurlijk slechts à rato van de geleverde inspanning in rekening worden gebracht. Alle personeelsleden die onderzoeksactiviteiten uitvoeren op het project, en à rato van hun deelname aan het project, kunnen op de projectbegroting ingebracht worden. Met onderzoeksactiviteiten wordt bedoeld de activiteiten die bijdragen tot de kennisverwerving of kennisuitbreiding. Deze personen kunnen binnen het project echter ook ingezet worden voor kennisverspreiding en kennistransfer. Technisch personeel is slechts aanrekenbaar voor zover het taken uitvoert die noodzakelijk zijn voor de kennisverruiming, zoals het uitvoeren van testen en gelijkaardige activiteiten. Personeel voor ondersteunende taken zoals secretariaat, boekhouding, aankoop, onderhoud, enz. kan hier niet ingebracht worden. Algemeen leidinggevend en toezichhoudend personeel wordt ook niet tot het directe personeel gerekend.

De personeelskosten omvatten de reële brutolonen die uitbetaald worden, de wettelijke werkgeversbijdragen, de bijdrage voor de wettelijke verzekeringen, elke andere wettelijk verplichte vergoeding of toelage bij de wedde zoals vakantiegeld, de tussenkomst van de werkgever in de kosten van

het woon-werkverkeer en andere voordelen zoals algemeen gangbaar in de onderneming of sector, die als verloning kunnen beschouwd worden in overeenstemming met de wetgeving op de directe personenbelasting en de regels van de sociale zekerheid.

Voor onderzoekinstellingen zoals universiteiten en hogescholen geldt dat enkel personen op een project gebudgetteerd kunnen worden die niet reeds via andere overheidsbronnen betaald worden. Het betreft tijdelijk personeel, bursalen of personeel met een contract van onbepaalde duur dat geen leidinggevende verantwoordelijkheden heeft. Zelfstandig en Assisterend Academisch Personeel aan universiteiten, doctoraatsbursalen, onderzoeksmandatarissen, docenten met een vast contract aan hogescholen,... die reeds een verloning krijgen via andere financieringsbronnen, kunnen enkel pro-memorie meewerken (voor zover de eigendomsrechten van de resultaten niet in het gedrang komen en hun statuut dit toelaat). In bepaalde gevallen echter, indien hun directe inzet substantieel en noodzakelijk is, kan het equivalent aantal mensmaanden vergoed worden van een vervanger die aangeworven is/wordt voor hun normale (bvb. onderwijs-)taken. Dit dient uitdrukkelijk vermeld en gemotiveerd te worden. Bij elke vervanger zal uitdrukkelijk worden aangegeven welke personen en welke mensmaanden daardoor op het project kunnen ingezet worden.

OVERIGE KOSTEN

De overige projectkosten bestaan enerzijds uit de directe kosten voor werkmiddelen (verbruiksgoederen, ...) en uitrustingsgoederen (afschrijving van test- en analyse apparatuur, computer,...), en anderzijds uit indirecte kosten, zijnde algemene kosten die weliswaar uit de onderzoeksactiviteiten voortvloeien, maar die ofwel niet direct toewijsbaar zijn, of kosten van algemeen ondersteunende aard zijn (huur en onderhoud gebouwen, administratiekosten, energiekost, ...). Onderaannemingen vallen onder de werkkosten. In uitzonderingsgevallen kan hiervan, mits een grondige motivering, afgeweken worden. Voor elke onderaanneming vanaf € 8.500 dient een offerte ingesloten te worden bij de bijlagen van de aanvraag. Indien men beslist om beroep te doen op een onderaannemer, dient men de regels van openbare aanbesteding te volgen.

Gescheiden interne boekhouding voor VIS en onderzoeksorganisaties

De Vlaamse Innovatiesamenwerkingsverbanden of de door het VIS-besluit gelijkgestelde samenwerkingsverbanden verbinden zich ertoe de kosten en financiering van de door hen eventuele uitgeoefende economische activiteiten duidelijk te onderscheiden van de gesteunde projectactiviteiten.

Subsidie en cofinanciering

De subsidie voor projecten collectief onderzoek bedraagt 80% van de aanvaardbare begroting van het project. De aan de doelgroepbedrijven toegekende steun is de-minimissteun en wordt toegekend op basis van de de-minimis verordening van de Europese Commissie⁶.

De cofinanciering van het project is de verantwoordelijkheid van het aanvragend Vlaams Innovatiesamenwerkingsverband. Het niet-gesubsidieerde gedeelte van de projectbegroting (20%) dient gefinancierd te worden met bijdragen van de doelgroepbedrijven. Hiertoe kunnen de leden van het VIS of van de gebruikersgroep een individuele bijdrage leveren, volgens zelf te bepalen modaliteiten. Het kan gaan om een financiële bijdrage (bv. onder de vorm van lidgeld) en/of in bijdrage in natura. Een bijdrage in nature dient eerder uitzondering te zijn dan regel en dient afdoende geargumenteed en goedgekeurd te worden. Het aangeven van de wijze waarop de VIS de 20% cofinanciering zal vervullen maakt deel uit van de projectbegroting bij de projectaanvraag, maar wordt ook in de financiële verslaggeving gecontroleerd. Bij niet bereiken van de vereiste cofinanciering zal het agentschap de subsidie voor het betrokken project pro rata met de effectief aangebrachte en bewezen cofinanciering herzien.

⁶ Verordening (EG) nr 1998/2006 van de Europese Commissie van 15 december 2006 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het verdrag op de-minimissteun (PB2006, L379/5).

Wanneer voor de uitvoering van een project samengewerkt wordt tussen twee (of meer) aanvragende VIS-organisaties (een federatie, een collectief centrum, een competentiepool,...) dienen er bij aanvraag duidelijke afspraken te zijn omtrent de volledige cofinanciering en dienen deze afspraken nadien in een samenwerkingsovereenkomst geformaliseerd te worden.

Bij samenwerking tussen een samenwerkingsverband en een onderzoeksinstelling zonder winstoogmerk, dient het aanvragend VIS de volledige financiering van de onderzoekspartner voor haar rekening te nemen. Er dienen duidelijke afspraken te zijn omtrent de volledige financiering van de kosten van de onderzoekspartners voor de uitvoering van het project en deze afspraken dienen nadien in een samenwerkingsovereenkomst geformaliseerd te worden.

Gebruik van de resultaten

Wettelijke verplichtingen en kennisverspreiding

De begunstigden van een project collectief onderzoek hebben de wettelijke verplichting de opgebouwde kennis op grote schaal te verspreiden onder de leden van het samenwerkingsverband en de doelgroepbedrijven. Men is tevens verplicht de beschikbare kennis ter beschikking te stellen van eventuele andere geïnteresseerde Vlaamse en Europese bedrijven/organisaties.

Daarnaast dient de aanvrager bij de start van het project een publieke samenvatting van het project beschikbaar te stellen op het innovatienetwerk (www.innovatienetwerk.be) en dient deze samenvatting op het einde van het project up-to-date gemaakt te worden.

Eigendomsrechten

Het samenwerkingsverband is de eigenaar van de resultaten van het onderzoek. Er dienen twee niveaus onderscheiden te worden. Bepaalde resultaten zijn van begin af aan publiek en worden op grote schaal verspreid door de meest aangewezen partijen. Andere resultaten leiden tot intellectuele eigendom en worden in dat geval toegewezen aan het samenwerkingsverband.

De leden van de gebruikersgroep kunnen geen specifieke eigendomsrechten laten gelden, maar wel gebruik maken van de opportuniteiten en voorsprong in tijd die de deelname aan het project biedt. Ook onderaannemers, wier bijdrage zich per definitie beperkt tot het leveren van goederen of diensten, kunnen geen eigendomsrechten laten gelden.

Met de uitvoerende kenniscentra die niet behoren tot het samenwerkingsverband kan in een samenwerkingsovereenkomst een regeling worden uitgewerkt betreffende de (mede-) eigendom van de projectresultaten en de gebruiksrechten op de voorgrond/achtergrondkennis. Deze regeling dient in voorkomend geval in overeenstemming te zijn met de decreten en de uitvoerende besluiten betreffende de opdrachten van onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening van de universiteiten of de hogescholen. Deze regeling mag echter in geen geval afbreuk doen aan de rechten van het samenwerkingsverband, noch het valorisatietraject uit te voeren door het samenwerkingsverband hinderen.

Behandeling projectaanvraag

Ontvankelijkheid

Na de indiening gaat het agentschap na of de projectaanvragen formeel ontvankelijk zijn aan de hand van de volgende criteria:

- indiening ten laatste op de sluitingsdatum;
- de hoofdaanvrager is een VIS;
- de uitvoerder(s) is (zijn) onderzoeksinstelling(en);
- de aanvraagtemplate is ingevuld en de nodige verklaringen zijn ondertekend.

De hoofdaanvrager ontvangt een bericht (e-mail) van de goede ontvangst van zijn aanvraag. De projecten die niet-ontvankelijk worden bevonden, nemen niet deel aan de verdere evaluatie- en selectieprocedure en krijgen hiervan een aparte melding. De ontvankelijkheidscriteria blijven gelden tijdens de ganse behandelingsprocedure.

De projectadviseur kan contact opnemen met de aanvrager(s) tijdens de ontvankelijkheidsanalyse ter vervollediging van de aanvraag.

Evaluatie

Evaluatieproces

Na ontvankelijkheid zal de projectadviseur met de aanvragers een gesprek organiseren en indien nodig bijkomende informatie opvragen. De aanvragers krijgen maximaal 10 werkdagen de tijd om de gevraagde informatie over te maken. Indien deze informatie niet tijdig geleverd wordt, wordt de aanvraag geëvalueerd op basis van de beschikbare elementen in de projectaanvraag. Op dit gesprek dient tijdig te worden ingegaan.

De aanvragen worden beoordeeld door het agentschap met advies van externe deskundigen. De deskundigen geven een schriftelijk advies op basis van de evaluatiecriteria.

Op basis van de beschikbare informatie en het advies van de externe deskundigen, wordt een beslissing genomen over de omvang en de aard van de subsidie alsmede over de bijzondere voorwaarden en modaliteiten ervan.

Onafhankelijk van de evaluatieprocedure kan het beslissingscomité bij het Hermesfonds een negatieve beslissing nemen of aanvullende voorwaarden stellen op basis van onvoldoende financiële draagkracht van de aanvrager of eventuele partners, het niet voldoen aan overige verplichtingen of vergunningen vanwege de overheid of niet-correct gedrag naar aanleiding van vorige aanvragen (inzake informatieverstrekking, inhoudelijke en financiële verplichtingen of verslaggeving).

Bij de selectie zal het beslissingscomité bij het Hermesfonds rekening houden met de complementariteit van de projecten onderling en met een voldoende spreiding over sectoren en technologiedomeinen heen. Dit teneinde een voldoende diversiteit te bewerkstelligen in de gesteunde portfolio.

Criteria

De projecten worden gewaardeerd op 2 dimensies, de (technisch-wetenschappelijke) **kwaliteit van het projectvoorstel** en het **valorisatiepotentieel van het voorstel**.

Bij de beoordeling van de **kwaliteit van het projectvoorstel** wordt o.a. met volgende elementen rekening gehouden:

- ✓ Omvang en duidelijkheid van het innovatiedoel en inhoudelijke formulering van het initiatief.
Is de probleemstelling gegrond en relevant? Zijn de doelstellingen voldoende realistisch, kwantitatief? Wat is het innovatief karakter van de beoogde resultaten (kennis/technologie)? Zijn de resultaten, die uit het project kunnen volgen, duidelijk beschreven?
- ✓ Relevantie van het werkplan en van de haalbaarheid ervan binnen het bepaalde tijdsbestek en budget.
Uitwerking programma en de aansluiting bij de doelstellingen, duidelijke en concrete planning van de activiteiten, verifieerbare mijlpalen en tussentijdse resultaten. Haalbaarheid, relevantie en creativiteit van de aanpak. Inzet van middelen.
- ✓ Competentie en expertise van de uitvoerders voor het welslagen van het project en (indien van toepassing) kwaliteit van de samenwerking tussen de betrokken uitvoerders.
Aanwezige kennis/ervaring van uitvoerders in de materie, beschikbaarheid personeel, benutten van synergie met onderzoeksinstellingen/bedrijven bij uitvoering van het project. Is er sprake van kennisoverdracht tussen kenniscentra en/of inbreng van belangrijke achtergrondkennis?
- ✓ Omvang en kwaliteit van de betrokkenheid van de ondernemingen in het project en kwaliteit van de verankering ervan.
Representativiteit gebruikersgroep voor de doelgroep (inclusief aandeel kmo's). Actieve deelname van of interactie met bedrijven in het project (frequentie gebruikersgroepvergaderingen). Sturingscapaciteit van de voorgestelde gebruikersgroep. Duidelijk financieel engagement van de doelgroep inzake de cofinanciering?
- ✓ Complementariteit met ander reeds lopend of uitgevoerd onderzoek.
Hoe situeert het project zich ten opzichte van andere projecten? Zijn er andere onderzoeksactiviteiten die hetzelfde doel beogen? Is er overlap met andere gelijkaardige projecten? Hoe is de band met mogelijke acties van technologische en andere dienstverlening die de valorisatie van de resultaten ondersteunen?

Bij de beoordeling van het **valorisatiepotentieel van het projectvoorstel** wordt o.a. met volgende elementen rekening gehouden:

- ✓ Omvang van het beoogde bedrijfsbereik, vatbaar voor de valorisatie van de resultaten van het projectvoorstel, inzonderheid kmo's (bereik).
Omvang van de doelgroep. Gerichtheid van het project op de noden van de kmo's en aandeel kmo's binnen de doelgroep.
- ✓ Omvang en de kwaliteit van de beoogde onderzoeksresultaten, alsmede de bijdrage tot competentieverhoging (output).
Verwachte omvang van de opgebouwde kennis, evenals de graad van innovativiteit. Mogelijkheden van doorstroming van de resultaten naar en absorptiecapaciteit van de doelgroepbedrijven. Strategie en aanpak van het samenwerkingsverband op gebied van kennis- en/of technologieverspreiding en -transfer.
- ✓ Economisch belang van de potentieel geïnitieerde innovaties bij de valorisatie van de resultaten van het project, in relatie tot de gevraagde steun (value for money, outcome) en het voorziene effectopvolgingsysteem

Verwachte meerwaarde op economisch vlak, potentieel belang voor Vlaanderen op economisch vlak, bij valorisatie van de projectresultaten (verhoging van de competitiviteit van Vlaamse ondernemingen, verhoogde tewerkstelling, brede inzetbaarheid naar andere sectoren en doelgroepen,...). Hoe zal men de effecten van de competentieverhoging op korte/ lange termijn meten (effectindicatoren en streefcijfers)?

- ✓ De resultaten van de projecten van het innovatiesamenwerkingsverband die voorafgaand gesteund zijn (indien van toepassing).

Leidde het voorafgaand project reeds tot een competentieverhoging en toegevoegde waarde bij de doelgroep? Welke valorisatie-acties zijn hiertoe ondernomen? Heeft het project reeds een aanzet gegeven tot potentiële innovaties in bedrijven, kmo's in het bijzonder?

- ✓ Bijdrage tot DO.

Dit criterium is gericht op de integratie van één of meer van de innovatiedoelstellingen zoals beschreven in het hoofdstuk 'Steunbare activiteiten' (Bijdrage tot DO). Een project dat een essentiële bijdrage levert tot DO zal een hogere score bekomen op het criterium 'valorisatiepotentieel'.

Aanvullende en complementariteitscriteria

Het VIS-besluit voorziet enkele aanvullende criteria met betrekking tot mogelijke additionaliteit en prioritaire externaliteit: de bijdrage tot overige beleidsdoelstellingen, het domeinoverschrijdend karakter van het project en het interregionaal en/of internationaal karakter van het project.

Op basis van deze laatste criteria kan bij gelijkwaardige initiatieven op basis van de voormelde beoordelingsdimensies (kwaliteit en innovatiepotentieel) een prioriteitskeuze worden gemaakt, gegeven de budgettaire constraints.

Finaal is de globale inpassing van het project in het netwerk van innovatie-actoren een belangrijk criterium. Er zal rekening worden gehouden met de complementariteit van de projecten onderling en de spreiding van de projecten over de sector- of technologiedomeinen heen.

Na de beslissing

De projectfiche met de besluitvorming wordt aan de aanvrager overgemaakt bij bekendmaking van de beslissing. De aanvragers kunnen steeds een nabespreking aanvragen bij de projectadviseur.

In het geval van een positieve beslissing wordt een overeenkomst opgemaakt tussen het Hermesfonds en de projectaanvragers (zie hoofdstuk: Uitvoering en Opvolging).

Geheimhouding

Alle personeelsleden van het Agentschap Innoveren & Ondernemen, de externe deskundigen en de leden van het beslissingscomité bij het Hermesfonds verbinden zich ertoe de informatie over elk project vertrouwelijk te behandelen tijdens het evaluatieproces, en geen gegevens mee te delen aan derden of aan te wenden ten voordele van zichzelf.

Uitvoering en opvolging

Alle nuttige informatie betreffende de uitvoering en de opvolging van een project collectief onderzoek is terug te vinden in het 'Toelichtingsdocument - uitvoering en opvolging' dat op de website staat. Hierna worden de belangrijkste principes kort overlopen.

Bij een positieve beslissing wordt een overeenkomst opgemaakt tussen het Hermesfonds en de aanvragers (begunstigden). De overeenkomst bestaat uit de volgende delen:

- de **algemene voorwaarden**, consulteerbaar op de website
- de **projectspecifieke voorwaarden**, dit deel wordt opgestuurd naar de personen die de contractuele verbintenis aangaan voor de respectievelijke aanvragers.

Indien er meerdere partijen zijn, zullen zij onderling een samenwerkingsovereenkomst opstellen die de praktische samenwerking regelt, evenals de afspraken inzake de eigendom en valorisatie van de onderzoeksresultaten. De samenwerkingsovereenkomst dient ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het Hermesfonds. Er kunnen verschillende relaties in samenwerkingen geïdentificeerd worden: een VIS (consortium van bedrijven), VIS-organisaties die samen de begunstigden vormen, een VIS (begunstigde) en een onderzoekspartner (onderzoeksinstelling) en een VIS (evt. ook de onderzoekspartner) met buitenlandse partners in het kader van een CORNET project.

De rol en werking van de gebruikersgroep, en de rechten en plichten van de leden ervan dienen opgenomen te worden in een 'Reglement van Orde', dat door elk lid van de gebruikersgroep moet worden ondertekend. Het agentschap stelt een standaard document voor (niet verplicht). In bijlage bij het 'Reglement van Orde' zal een verbintenis opgenomen worden ter bevestiging van de gemaakte afspraken omtrent de bijdrage in de cofinanciering.

De uitbetaling van de subsidie gebeurt in voorschotten, in principe jaarlijks voorafgaand aan de periode waarop deze betaling betrekking heeft. De voorschotten worden uitbetaald na vervulling van de noodzakelijke voorwaarden, zoals voorzien in de projectspecifieke voorwaarden.

De normale opvolging en uitvoeringsverslaggeving is beperkt. Op periodieke tijdstippen wordt een voortgangsverslag met een prestatietabel gevraagd van het personeel, dat inzicht verschaft over de stand van zaken in de projectuitvoering.

Na afloop van het project is er een belangrijk evaluatiemoment, gekoppeld aan een inhoudelijke en financiële verslaggeving. Op basis van het eindverslag en het financieel verslag wordt finaal de aanvaarde subsidie bepaald.

Meer info

Vooraleer een aanvraag op te stellen en in te dienen kan volledig vrijblijvend een voorbespreking aangevraagd worden. Tijdens een voorbespreking kan advies gegeven worden over o.a. het opstellen van de aanvraag, de aanvaardbare kosten, de aanvaardings- en selectiecriteria, de mogelijke samenwerking met derden, enz. Aanvragen tot voorbespreking kan u richten via mail aan cornet@vlaio.be met een samenvatting van het voorstel en de eventuele vragen die u wenst behandeld te zien.

Aanvraag

Alle documenten gerelateerd aan het indienen van een aanvraag collectief onderzoek zijn beschikbaar op onze website.

Alle informatie over CORNET, is terug te vinden op de CORNET website (www.cornet.online).

Een aanvraag dient opgemaakt te worden volgens de indeling voorzien in de aanvraagtemplate. Het gebruik van de aanvraagtemplate op zich is niet verplicht, het respecteren van de structuur (te leveren info en de volgorde van de hoofdstukken) wel.

De aanvraag is samengesteld uit 4 delen:

- een deel projectidentificatie (met invulmogelijkheden)
- de projectbeschrijving
- de projectbegroting (excel-file)
- bijlagen

Definities en begrippen

In dit hoofdstuk worden een aantal begrippen hernomen zoals ze in het VIS-besluit zijn opgenomen.

Collectief onderzoek: onderzoek en studies, uitgevoerd door een onderzoeksinstituting zonder winstoogmerk, gericht op het verwerven, het bundelen en het vertalen van kennis tot bruikbare innovatietoepassingen ten behoeve van een ruime collectiviteit van bedrijven. De resultaten van dit onderzoek moeten leiden tot een aantoonbare economische en/of sociale en ecologische meerwaarde, en moeten worden gevaloriseerd voor een zo ruim mogelijke groep van bedrijven, gevestigd in de Europese Unie en in Vlaanderen in het bijzonder. De resultaten van het onderzoek die geen aanleiding kunnen geven tot intellectuele eigendomsrechten zullen op grote schaal verspreid worden. De eventuele inkomsten uit eigendomsrechten op de O&O-resultaten worden geheel aan het samenwerkingsverband uitgekeerd.

Vlaams Innovatiesamenwerkingsverband: de gestructureerde samenwerking van in hoofdzaak Vlaamse bedrijven, met al dan niet één of meerdere organisaties of kennisinstellingen, met het oog op het uitoefenen van activiteiten van collectief onderzoek, technologisch advies en/of innovatiestimulering, en die voldoen aan de bepaalde voorwaarden.

De volgende samenwerkingsverbanden worden erkend als VIS:

- ofwel **een consortium van in hoofdzaak Vlaamse bedrijven**. Bij de aanvraag dienen minimaal 10 bedrijven formeel ⁷ lid te zijn van dit consortium met een representatieve kmo vertegenwoordiging. Indien het consortium bij de aanvraag niet beschikt over een juridisch statuut, dan duidt het consortium een vertegenwoordiger aan die als hoofdaanvrager optreedt. Deze vertegenwoordiger kan een bedrijf, collectief centrum, beroepsfederatie of andere organisatie zijn dat lid is van het consortium;
- ofwel **een organisatie die de facto kan optreden namens een groep van bedrijven** zoals bvb. een beroepsfederatie, een specifieke belangenvereniging. Het representatief karakter komt tot uiting door de niet-commerciële en neutrale positie die wordt ingenomen ten aanzien van de betrokken bedrijven;
- ofwel **een collectief centrum** dat middels het VIS-besluit erkend is als de facto een Vlaams Innovatiesamenwerkingsverband;
- of een **combinatie van voorgaande**.

Een VIS is per definitie open van karakter, wat zich moet vertalen in de structuren en beheersorganen. Individuele bedrijven of groepen mogen niet uitgesloten worden.

Kleine of middelgrote onderneming (kmo): een onderneming die voldoet aan de volgende voorwaarden:

1. in de onderneming werken gemiddeld niet meer dan 250 personen voltijds (of equivalenten) tijdens het kalenderjaar dat voorafgaat aan dat waarin de tegemoetkoming wordt aangevraagd;
2. de onderneming realiseert in het kalenderjaar dat voorafgaat aan dat waarin de tegemoetkoming wordt aangevraagd een omzet, exclusief BTW en accijnzen, van minder dan 50 miljoen euro of een balanstotaal van minder dan 43 miljoen euro;
3. niet meer dan 25% van het kapitaal van de onderneming is rechtstreeks of onrechtstreeks in het bezit van één of meerdere ondernemingen die zelf niet aan de definitie van kleine of middelgrote onderneming voldoen, met uitzondering van publieke investeringsmaatschappijen, participatiemaatschappijen of, als er geen controle wordt uitgeoefend, institutionele beleggers.

⁷ Bij de aanvraag worden de nodige verklaringen gevoegd die het engagement van de deelnemende bedrijven t.o.v. het samenwerkingsverband bevestigen.

Agentschap
Innoveren & Ondernemen
Koning Albert II-laan 35 bus 12
1030 Brussel
www.vlaio.be